

ІННОВАЦІЯ VS ТРАДИЦІЯ ЧИ ДІАЛЕКТИЧНИЙ СИНТЕЗ ПРОТИЛЕЖНОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТАМ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗВО)

INNOVATION VS TRADITION OR A DIALECTICAL PRINCIPLE OF OPPOSITES (ON THE EXAMPLE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING TO UNIVERSITY STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES)

У статті зосереджено увагу на своєрідній колаборації традиційних та інноваційних методів навчання іноземних мов у сучасній освітній парадигмі. Проаналізовано активну взаємодію різноманітних принципів, технік, прийомів, що вважаємо прогресивним та дієвим інструментом у досягненні актуальних цілей навчання та успішному формуванні іншомовної комунікативної компетентності у здобувачів освіти немовних спеціальностей.

Актуальність розвідки першочергово спричинена світовим змінами у соціокультурному, політичному, економічному вимірах, численними глобалізаційними процесами, тотальною дигіталізацією та науково-технічним прогресом загалом, що неминуче екстраполюється й на освітній простір, де народжують якісно нові освітні стандарти, норми та форми, вимальовується новітня стратегічна скерованість, оновлюються комплектуючі навчального та учбово-виховного процесів.

Метою дослідження є спроба коротко окреслити досвід минулого у викладанні іноземних мов, виокремити головне та переосмислити узвичаєне у новому контексті. Проаналізувати як саме поєднання традиційних та інноваційних підходів розширить розмаїття форм й прикладний інструментарій навчального забезпечення, рекомбінує освітні цілі та завдання, допоможе створити індивідуальні навчальні траєкторії у відповідності з реаліями сьогодення, адаптує загальне вивчення іноземної мови під вузькі потреби професійно орієнтованого навчання та інше.

Методологію дослідження складають загальнологічні методи та прийоми дослідження. Так, наприклад, шляхом аналізу та узагальнення нам вдалося розглянути та систематизувати чималий обсяг науково знання у царині традиційних та інноваційних методів викладання та навчання іноземних мов. У компаративному ключі порівняти надбання минулого та нинішні прогресивні техніки й за допомогою діалектичного методу спробувати примирити тогочасність та сучасність. Шляхом раціонального аналізу, прийомом тези-антитези-синтез подолати незгоди і зрештою відшукати своєрідну істину, окреслити спільне поле теоретично-практичної колаборації, ініціювати діалог між традицією та інновацією, створити максимально ефективні умови та інструменти для створення якісно нових освітніх продуктів.

У ході дослідження зроблено висновок, що саме діалектичний синтез традиції та інновації дає змогу здобувачам освіти вільно звертатися до іншомовного контенту як у побутовій сфері, так і ефективно та результативно залучати набуті іншомовні вміння та навички у виконанні професійної комунікативної діяльності.

Ключові слова: традиція, інновація, діалектичний синтез, іншомовна комунікативна компетентність, професійна освіта, заклад вищої освіти, інноваційний освітній простір.

As the title implies the article addresses the subject of the peculiar collaboration of traditional and innovative foreign language teaching methods in modern educational paradigm. Pro-active interaction of various principles, technics, approaches is analyzed and is considered to be progressive and powerful tool in current learning aims achievements and successful development of students' foreign language communicative competence.

Paper's relevance is primarily influenced by world's changes in the sociocultural, political and economic sphere by numerous globalization process, total digitalization, scientific and technological progress in general. All these are inevitably reflected on the educational environment. As a result, new standards are born, innovative norms and forms are appearing, contemporary strategic direction is emerging, academic and teaching-educational process is constantly updating.

A research objective is an attempt to outline briefly the past experience of foreign language teaching. To highlight the key things and to reconsider the conventional patterns in a new light. To analyze in what way the traditional and innovative approaches interaction can enlarge the forms variety and the applied toolbox of training support. To recombine educational goals and task. To help to create individual learning path(ways) in accordance with present-day realities, etc.

Research methodology includes general logical methods and research techniques. Considerable amount of scientific knowledge in the domain of traditional and innovative teaching methods and learning techniques were viewed and systematized by means of analysis and generalization. Comparative aspect is aimed to draw parallels between past experience and modern approaches. The use of dialectic method helps to combine past and present achievements. Having applied well-known pattern: hypothesis-antithesis-synthesis to overcome the disagreement among various approaches and find the "golden middle" in order to create a common field for theoretical and practical collaboration. To launch the dialogue between tradition and innovation; to generate appropriate conditions and give tools for making top-quality educational products.

In the course of research, the following conclusions were drawn: only dialectical synthesis of traditional and innovative methods is able to provide the possibility to use English-speaking content both in everyday and professional spheres; to apply gained foreign language knowledge to perform professional activity at a high level.

Key words: tradition, innovation, dialectical synthesis, foreign language proficiency, professionally-oriented education, university, innovative-educative space.

УДК 378.016:81'243]:001.895
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.28>

Крюкова Ю.Д.,
канд. філол. наук,
доцент кафедри іноземних
мов природничо-математичних
спеціальностей
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Життя – це завжди рух від і до чогось й ця своєрідна траєкторія розвитку/еволюції стала настільки закоріненою у суспільний устрій, ментальні схеми та соціальні патерни, що її дієвість та ефективність вже неодноразово перевірялася як на досвіді так і часом. Адже, у будь-якій сфері чи то соціальній, чи то політичній, побутовій, науковій ми неминуче оперуємо двома протилежностями, певною притаманною нам полярністю при спогляданні світу та його рецепції. Від того усе в світі й пізнається на контрасті: добробут через негаразди, симпатія через антипатію, знання через невігластво. Звідси й інновація здатна краще проступити лише на тлі традиції.

Освітній вимір – не виняток, а навпаки те місце, арена, де куються якісно нові зміни та будь-які перехідні та трансформаційні процеси проявляють себе чи не найяскравіше, а традиція у тісному тандемі з інновацією є тими підмостками, що формують та утримують високі освітні стандарти, скеровуючи їх та примикаючи до передового, прогресивного світового вектору розвитку освіти та науки. Проте чи не найскладнішим викликом сучасності є вміння виокремити серед гігантських, навіть захмарних об'ємів наукового знання/інформації найголовніше, те, що у максимально конденсованому вигляді міститиме увесь дорогий досвід попередніх поколінь. Шляхом узагальнення та аналізу кристалізувати саму суть, щоб зерно інновації проросло й дало найкращі освітньо-наукові плоди.

Часи, коли приміром, володіння латинською мовою чи згодом якоюсь іншою іноземною мовою (у різні часи мовна домінантність неодноразово змінювалася згідно історичних, політичних, економічних факторів, що панували у світі) автоматично визначало когось, хто нею володів, як представника вищого класу, того, хто має доступ до знань, – давно минули. Період жорсткої структурованості життя, де багато що можна було передбачити та прописати на десятиліття наперед – уже неактуальний. Нині світ кардинально змінився, ба більше, своєрідне оновлення даних в усіх сферах життя відбувається щосекундно. Панує ера, коли ми про все дізнаємося через інтернет. Серед мільярдів алгоритмів, систем та даних відслідкувати якісь логічні причино-наслідкові зв'язки іноді постає якоюсь псевдо задачею. Адже кожна нова система – це ще одна чергова система поза системою, котра живе своїм незалежним життям, самоналаштується та самосинхронізується та носить ім'я – штучний інтелект.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Саме тому перед людством в перманентному режимі постають все нові та нові революційні задачі, де потрібно чітко протистояти

інтелектуальній дезорієнтації у нестримному вирі постійного інформаційного перевантаження, відсортовуючи все вже-неактуальне. Усвідомити, що наше сьогодення – період, коли немає часу на довгі філософські роздуми, дисертації довжиною в життя, розтягнуте на десятиліття вивчення однієї іноземної мови. Адже, наша реальність – вільне володіння іноземною і бажано не однією мовою, у поєднанні із *hard skills*, що є не супер опцією, а тим, що на топовому ринку праці вважається чимось набути/опанованим заздалегідь, що йде в додатку до твоїх основних професійних навичок. Гіпернеобхідний інструмент, для того, щоб здобувач освіти міг успішно маневрувати в професійній сфері на рівні *global village*, території, на котрій сучасне суспільство живе в умовах надвисоких швидкостей та передових інформаційних технологій, що ніби нівелює міждержавні кордони, перетворюючи Всесвіт на своєрідне поселення, де всі усіх і про всіх усе знають. Здається найкращим прикладом, такої тотальної міждисциплінарності в усьому є ілюстрація використання принципів вікіномічного підходу (*wikinomics*), своєрідна *mass collaboration*, котра пропагує та наголошує на важливості та ефективності масової співпраці та вмілому поєднанні ідей у вирішенні нагальних питань та створенні спільних проєктів, що докорінно змінює підвалини та пріоритетні напрямки світової економіки: «...*the effects of extensive collaboration and user-participation and how relationships between businesses and markets have changed as a result*» [3, с. 214]. Саме такими міркуваннями й обґрунтоване значення та **актуальність** нашої розвідки. У суспільстві виникає нагальна необхідність швидкої адаптації до змін, що відбуваються у соціумі, а відповідно екстремим стає створення такого інноваційного освітнього середовища, де вдасться за рахунок поєднання традиційних та інноваційних методів навчання розширити освітні горизонти та формати, створити симбіотичний зв'язок між теоретичними надбаннями та прикладним аспектом, що дасть можливість проявити накопичену роками кваліфікаційну обізнаність здобувачів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною **метою** нашого дослідження є спроба скомплектувати своєрідний навчально-методичний кластер з вивчення іноземних мов, який би охоплював: прогресивні технології навчання із синхронним залученням ІКТ; освітні матриці, в основі котрих лежить синтез різноманітних підходів; колаборацію традиційних та інноваційних методів навчання для створення ефекту навчальної синергії; залучення змішаних/гібридних форми навчання; імплементацію новітніх інтерактивних підходів та інше.

У ході розвідки ми спробуємо опираючись на правила діалектичної тріади розглянути наступні завдання: на підставі узагальнення окреслити

ключові *тези/судження* (підходи, методики викладання, технології навчання та подібне), що слугували/-ють стрижнем, вихідним пунктом міркувань у викладанні іноземних мов у минулому та теперішньому; з'ясувати як прийом *антитези/протиставлення* здатний створити своєрідний контраст, щоб увиразнити й привернути увагу до ключових аспектів того чи іншого методу, освітити його переваги та недоліки; довести високу ефективність поєднання традиційних та інноваційних методів вивчення іноземних мов, що і є яскравим прикладом гармонійної єдності, доведеного синтезу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченню традиційних та інноваційних ідей в освіті присвячені праці як українських, так і закордонних вчених. Зокрема філософські аспекти мінливості освітньої сфери та її неминучої адаптації до умов сьогодення розглянуто в працях американських науковців Р. Едвардса та Р. Ашера. Про період постмодерну як рушійної сили, що запускає якісно нові зміни та повністю трансформує навчальний процес, писали такі дослідники як Б. Слаттері, Ш. Штайнберг, Дж. Кінчелоу. Питання впливу глобалізації на вищу школу та сучасну освітню парадигму загалом знайдемо у працях: Л. Клименко, Л. Ваховський, С. Симоненко та інших. Методологію дослідження складають загальнологічні методи та прийоми дослідження. Через аналіз та узагальнення спробуємо систематизувати чималий обсяг науково знання у царині традиційних та інноваційні методів викладання та навчання іноземних мов. Специфіка компаративного підходу уможливить порівняння надбань минулого та сьогодення. Діалектичний контекст має на меті примирити тогочасність та сучасність.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Троїстість (тріада) – одна з основ та ключових механізмів існування Всесвіту та усього, що в ньому відбувається. Згідно чималої кількості теорій, в основі процесу творення матеріально світу лежить ні що інше як принцип триєдності: першоджерело, або щось незмінне (Абсолют, Отець, Господь, Монада), чоловіче й жіноче начала, котрі знаходяться у постійній взаємодії та під впливом перманентних змін навколишнього середовища, виливаються у те все розмаїття форм, що існують на планеті. Відтак правило *трьох* автоматично переноситься та діє практично на всіх рівнях ієрархічної організації суспільства. Саме тому нові ідеї продукуються та стають реальністю лише в результаті кропіткої роботи, що має накопичувальний ефект та є значною мірою продуктом еволюції, а отже минулого. Якщо говорити про освітній вимір зокрема, доречним прикладом стане тричлен: *акумулювання* (наукового знання) – *перетворення* (його переосмислення та доповнення) – *синтез* (отримання).

Етап акумулювання. Ключовою особливістю сьогодення, на відміну від попередніх епоха, є можливість самостійно обирати методику навчання, оскільки їх існує чимала кількість. Під методикою викладання розуміємо – набір прийомів, методів, технологій та інших технік, що активно застосовуються для опанування іноземною мовою; своєрідний алгоритм, котрий дає можливість вивчити мову від початкового до високого рівня. Головною умовою при виборі того чи іншого способу – є чітко сформульована мета та цілі навчання, для якої саме сфери спілкування потрібна іншомовна компетентність: чи це побутова сфера (*communication skills for everyday life*) та загальна англійська (*General English*), чи це виключно професійна галузь, котра окрім знань загальної англійської потребує вивчення фахової лексики та характерних цій сфері граматичних та синтаксичних патернів, тоді тут у поміч (*Professionally-oriented English*), або ж ви здобуваєте ступінь магістра чи доктора філософії і паралельно з професійною діяльністю здійснюєте науковий пошук, у ході якого, вам неминуче доведеться ділитися своїми здобутками як на місцевому так і на світовому рівнях, де якість володіння іноземною мовою і визначає шанси здобувача бути почутим, отримати грант на навчання, долучитися до проєктів європейського масштабу, мати можливість оприлюднювати свої наукові надбання, розробки у світових виданнях, що входять до наукометричних баз даних (*Scopus та Web of Science*).

За останні десятиліття з'явилася/-ться численна кількість різноманітних інноваційних рішень щодо покращення рецетивних, продуктивних навичок, ефективності засвоєння матеріалу, врахування віку, рівня володіння мовою, особливостей пам'яті, типу особистості, індивідуальних рис здобувачів при засвоєнні іншомовного контенту. Проте все ще існують традиційні підходи, котрі лишаються незмінними крізь століття та які перманентно мігрують із однієї сучасної методики в іншу, формуючи своєрідний ґрунт, фрейм, основу, фундамент, куди й закладаються ті чи інші зерна інновації.

Так, *Натуральний метод (Natural Method)* вивчення мов вважається найдревнішим. В основі цього підходу лежить переконання, що іноземна мова повинна засвоюватися за такими ж алгоритмами як і рідна мова – через багаторазове повторення лексичних одиниць, словосполучень речень.

Ще одним різновидом традиційних методів є *Граматики-перекладний (Grammar-Translation Method)*, використання якого фактично не передбачає володіння розмовним рівнем мови, що вивчається. Прихильники цього методу ототожнюють мову з механізмом, котрий можна розкласти до найдрібніших деталей, а потім опанувавши

тонкощі інструкції та закономірності взаємодії елементів, знову скласти воедино. Саме на такому принципі мовної деконструкції й базується засвоєння мовного матеріалу, де деталі – слова, словосполучення, а інструкція – граматичні правила та синтаксичні норми. Особливо на часний цей метод був при студіюванні латинської мови, але, безумовно, актуальним він лишається й донині при формуванні граматичної компетентності (обізнаність у граматичній системі, сформовані рецептивні та репродуктивні граматичні навички, формування речень різних типів і таке інше).

У другій половині дев'ятнадцятого століття з огляду на соціально-економічні зміни, що відбувалися у суспільстві, докорінно змінюється й підхід до вивчення мов. Бурхливо розвивається світова торгівля й відповідно зростає потреба у професіоналах, котрі практично володіють іноземними мовами. Граматико-перекладний метод поступово звільняє місце для Прямих методів (*Direct Method*), в основі яких лежать практичні цілі, зокрема усне мовлення. Такий підхід передбачає виключення рідної мови при семантизації іншомовного контенту, що одночасно є й недоліком цього методу. Так, приміром пояснення абстрактних понять чи граматичних явищ через наочність веде до марної трати часу.

У 50-х роках двадцятого століття у Франції був запропонований ще один метод, що отримав назву Аудіо-візуальний (*Audio-Visual Method*). На початкові ланці відбувається розвиток усного мовлення, яке надалі доповнюється навчанням письма та читання. Подача матеріалу відбувається на слух, а семантизація через демонстрацію зорової наочності, засвоєння матеріалу проходить у контексті імітації, вивченні на пам'ять, діалогічному мовленні.

Однією з найпопулярніших методик вивчення мови вважається Комунікативна (*Communicative Language Teaching*). Найбільшої популярності вона спершу досягла у США та Європі, а потім дійшла й до нас. Основний акцент тут ставиться на говоріння та аудіювання, таким чином основна частина уроку присвячена спілкуванню. Метою такого підходу є якомога більше занурити студента в іншомовне середовище та включає багато різноманітної взаємодії між студентами на занятті, виконання парних та групових завдань, вправ з аудіювання. Щоправда не дивлячись на таку популярність, далеко не всі навчально-наукові установи використовують саме цей метод, оскільки вважають, що саме поєднання різноманітних класичних та нетрадиційних методів дають можливість оволодіти мовою на високому рівні.

Коли мова йде про новітні методи та підходи вивчення мов, то їх насправді безліч, тому лише оглядово окреслимо деякі з них. Інтегроване вивчення мов/CLIL (*Content and Language*

Integrated Learning) являє собою поєднання студіювання якогось окремого предмету (математики, психології, соціології та ін.) рідної мови на іноземній. Такий метод активно долучають при вивченні іноземної за професійним спрямуванням на нелінгвістичних спеціальностях у ЗВО, де за період навчання рекомендується оволодіти як знаннями загальної так і професійно-орієнтованої лексики.

Не менш цікавим постає й Тестово-орієнтований підхід (*TTT – Test-Teach-Test*), котрий як жоден інший, адаптується під навчальні потреби здобувачів. Він складається з трьох стадій. Перша фаза – тестування, на якій учень/здобувач виконує тестові завдання без допомоги викладача, щоб виявити основні прогалини у знаннях, на другому – відбувається заповнення цих граматичних чи лексичних лакун й третя стадія, знову ж таки, носить характер контролю та визначає на скільки якісно було опрацьовано матеріал. Такий підхід є досить помічним при визначенні рівня знань студентів при вступі, щоб в подальшому коректно сформувати навчальні групи згідно рівнів володіння мовою, або при здійсненні поточного та підсумкового контролю, що дає можливість швидко продіагностувати вивчений матеріал.

Ще одним цікавим підходом вважаємо Завдання-орієнтоване навчання/*TBLT (Task-based Language Teaching Approach)*. Котрий також проходить в три етапи. Перший – формування завдання (*Pre-task phase*), другий – виконання завдання (*Doing the task*) та фаза підведення підсумків й аналіз проробленої роботи (*Post-task phase*). Чимось *TBLT* віддалено може нагадувати метод конкретних ситуацій (*Case study*), що базується на аналізі, обговоренні, вирішенні ситуацій/проблем, які моделюються, або беруться з реального життя.

Також варто зупинитися на Білінгвальному (*Bilingual Teaching method*) та Мультилінгвальному (*Multilingual Teaching method*) методах. Особливістю таких методів є паралельний переклад усього, що каже педагог іншою іноземною мовою чи мовами, найчастішою комбінацією є англо-німецький патерн. Це може бути перегляд відео з субтитрами, читання білінгвальних книг, синхронний переклад прямої мови. Останні десятиліття доволі відомим, особливо закордонно є *STEM*-орієнтоване навчання – інноваційне освітнє рішення, що допомагає готувати спеціалістів будь-якої сфери та має на меті пропагувати та розвивати предмети природничо-наукової, технологічної, й інженерної освітньої бази, що значно підвищує конкурентоспроможність майбутніх випускників. З-поміж компонентів *STEM*-компетенції неостаннє місце посідає іншомовна компетенція, що включає в себе вміння активно залучати у свій словниковий мінімум лексику професійно-зорієнтованих дисциплін з урахуванням

інтеграційного та міждисциплінарного підходів. Як влучно зауважує Г. Кікоть: «У компетенції STEM-орієнтованого підходу лежить інтегрування двох або більше предметів, щоб продемонструвати застосування набутих знань в реальному світі, стимулювати справжню зацікавленість до предметів та сприяти розвитку критичного та креативного мислення» [2, с. 65].

Етап переосмислення та перетворення. Стадія на котрій потрібно чітко розуміти переваги та недоліки як традиційних так і інноваційних методів, вміти формувати своєрідну ментальну інструкцію щодо побудови ефективної методики викладання іноземних мов.

Мабуть з найвідоміших комбінацій на сьогодні є пара – *Класичний + Комунікативний* підходи. Традиційна методика здебільшого має місце у школах та вищих навчальних закладах із залученням підручників. Перше знайомство з мовою відбувається, як правило, з вивчення алфавіту та фонетики. Хід занять поступово урізноманітнюється іншими аспектами, такими як аудіювання, граматики, читання, говоріння. У результаті саме такий підхід згодом дає ґрунтовні результати, що дозволяють як і розуміти так і висловлювати думки на іноземній мові. Через певну свою систематичність та багатоаспектність, така схема навчання, гарантує довготривалий ефект від отриманих знань. Хоча такий режим навчання вимагає доволі багато часового ресурсу, що в наш час рахується суттєвим недоліком. Адже ми живемо у період надшвидкостей та шаленого подієвого й інформаційного потоку, тому в пріоритеті методи, котрі здатні за мінімальних часових затрат й енергетичних вкладень, вивести здобувача на максимальний мовний рівень. Як це не парадоксально, але навіть самі норми часу у навчальних програмах, демонструють мізерну кількість годин відведених для аудиторної роботи. Ба більше, додаються настанови та методичні рекомендації щодо чергування загальної іноземної та за професійним спрямуванням. Як наслідок, викладачі просто змушені шукати та урізноманітнювати традиційні методи альтернативними шляхами подачі та засвоєння навчального контенту, так як не є можливим повністю інтегрувати класичний підхід у сучасну освітню парадигму.

Традиційні методи носять швидше репродуктивно-центрований характер (ізолюване вивчення слів напам'ять, читання текстів, слухання аудіо-записів та под.), що дають можливість читати та писати іноземною, проте аж ніяк не закривають питання з говорінням. Поступово інтерактивні методики витісняють репродуктивні. Тому, сьогодні такою важливою є індивідуальна та групова взаємодія, враховуються вікові та особистісні особливості здобувачів, тип сприйняття та мислення, згідно чого і підбираються потрібні методи

та форми роботи (круглий стіл, мовний клуб, конференція, проектна діяльність і т. ін.), щоб максимально продуктивно задіяти та занурити якомога більше студентів у мовне середовище. На місце класичних домашніх завдань приходять рекомендації: переглянути фільм в оригіналі, поспілкуватися з носієм мови, прослухати пісню та виконати завдання й подібне. Проте завжди варто враховувати, що хоча й комунікативний підхід і дає непогані результати, що стосується усного спілкування та створює на заняттях своєрідну атмосферу невимушеності та неформальності, що суттєво допомагає студентам долати мовний бар'єр, але за рахунок збільшення годин на мовлення, значно врізається час на граматику, письмо, синтаксичні особливості мови – складові, що формують іншомовну грамотність студента.

Можемо зробити висновок про те, що іноді надскладною задачею постає саме етап вибору на користь тієї чи іншої з методик, тому що серед такого розмаїття новітніх підходів, існує чимала кількість людей, котрим ще досі підходять саме традиційні варіанти (вивчення лексики та граматики з подальшим виконанням вправ). Успішне вирішення цього питання завжди залежатиме від досвіду педагога та ступеня обізнаності у тій чи іншій системі, в її сильних та слабких сторонах. Так, приміром Прямий метод (*Direct Method*) орієнтований на засвоєння розмовної мови та активне використання у повсякденному житті. Йому надають перевагу, коли йдеться про *express*-метод опанування мови. Тут слід врахувати, що здобувач отримує загальну картину про мовленнєві особливості, лексику та вимову, але що стосується граматики – тут можуть виникати чималі прогалини. Тому, доцільно Прямий доповнювати Перекладним методом, коли через переклад текстів супутньо із засвоєнням лексики розглядаються різноманітні граматичні конструкції на текстовому рівні. Щоправда якщо використовувати Перекладний метод ізолювано існують суттєві ризики невірного фонетичного відтворення слів або хибного розуміння граматичного матеріалу, тому фактор наявності досвідченого викладача відіграє дуже важливу роль. Ще однією формою роботи, поширеною сьогодні, є *on-line* викладання або змішаний тип навчання, де заняття в *Zoom*-режимі стають невід'ємною складовою. Саме така організація роботи – завжди про постійну зміну методик та неминуче збільшення годин на самостійне опрацювання.

Етап синтезу/конструювання. «*Синтез – процес з'єднання або об'єднання раніше розрізнених речей або понять у ціле або набір та є способом зібрати щось воедино з функціональних частин, як антипод аналізу – способу розібрати ціле на частини*» [4]. «*Науковий синтез (поєднання, з'єднання, складення) – поєднання*

абстрагованих сторін предмета і відображення його як конкретної цілісності; метод вивчення об'єкту в його цілісності, у невід'ємному взаємозв'язку його частин. У процесі наукових досліджень синтез пов'язаний з аналізом, оскільки дає змогу поєднати частини предмета, розчленованого у процесі аналізу, встановити їх зв'язок і пізнати предмет як єдине ціле» [1, с. 301]. Етап синтезу/конструювання – стадія, де має місце своєрідний принцип еkleктики (*Principal Eclecticism*) різних технік, методів, підходів з акцентом на цілі, котрі переслідуються (вивчення нового рівня мови, поглиблене студіювання граматичного чи лексичного матеріалу, покращення усного мовлення, опанування професійно-орієнтованої мовної складової (приміром англійська для юристів, медиків, психологів і т.ін.). Також важливо розуміти, що в наш час, повністю метод як такий, у своєму чистому вигляді практично не використовується, а лише його частини, котрі активно взаємодіють з іншими компонентами окремих підходів. Так, приміром, найпоширенішим варіантом у вивченні англійської мови у ЗВО, як на мовних так і нелінгвістичних спеціальностях, є Комунікативний підхід (*Communicative Approach*) з елементами з *Lexical Approach*, *Grammar-Translation Method*, *Audio-lingual Method*, *Direct Method*, *Test-Teach-Test*, *Task-based learning*, *Content and Language*, *STEM-education*, etc. Де Комунікативний підхід відповідає за студенто-орієнтоване навчання (*learner-centered approach*), вільне говоріння (*language fluency*), мовні навички загальної та професійно орієнтованої англійської (*general and professionally-oriented language skills*), групову та індивідуальну роботу, режим *trial and error*, коли студент шляхом спроб та помилок удосконалює свої іншомовні вміння; Аудіолінгвальний метод (*Audio-lingual Method*) – через своєрідний прийом *drilling*, допомагає швидко запам'ятовувати слова та фрази, активує м'язову пам'ять артикуляційного апарату, допомагає формувати нейронні зв'язки для переносу вивченого з короткотривалої у довготривалу пам'ять; Граматико-перекладний (*Grammar-Translation Method*) – бере на себе поглиблене вивчення граматичних структур та патернів; Лексичний підхід (*Lexical Approach*) – працює з системою лексичних одиниць мови, акцентом тут є запам'ятовування слів та словосполучень, як ізольовано так і безпосередньо у контексті, що демонструє студентам функціональність засвоєного матеріалу (синонімічний ряд, антоніми до слова, стійкі вирази та словосполучення (*combinability*)); Прямий метод (*Direct Method*) – створює на занятті простір *English Zone*, щоб занурити

студентів якомога більше в англійське середовище; Тестово-орієнтований підхід (*TTT – Test-Teach-Test*) – допомагає керувати процесом навчання та дає розуміння на якому з етапів є прогалини, котрі потребують додаткової уваги; Завдання-орієнтоване навчання/*TBLT (Task-based Language Teaching Approach* дає можливість продуктивного використання мови через вирішення комунікативних завдань, що позитивно впливає на засвоєння теоретичного матеріалу та дає своєрідний комунікативний фідбек студентів викладачеві; Інтегроване вивчення мови/*CLIL (Content and Language Integrated Learning)* – процес, де англійська є своєрідним інструментом за допомогою котрого пізнається інша галузь знань, особливо помічним цей метод є при вивченні професійно-орієнтованої складової.

Висновки. Виконане дослідження не вичерпує порушеної проблеми. Стихійна інформатизація та реалії сьогодення неминуче демократизують доступ до навчальної інформації, що дає досі невидані можливості: опцію безперервного навчання (*life-long learning*), безкінечні можливості конфігурації методів та принципів навчання, створення власних навчальних траєкторій та інше, але й тут важливо розуміти, що в той же час існують й чималі ризики, коли через надмірне та поверхневе захоплення інноваціями може відбутися тотальне витіснення традиційних освітніх змістів та фундаментальних педагогічних цінностей. Саме тому, трансформації, що відбуваються сьогодні настільки непрості та мають комплексний характер, що вимагають ретельного осмислення та глибокого занурення у проблему з подальшим ґрунтовним вивченням.

Вважаємо, що створення ефективного освітнього середовища – це завжди про поєднання уже відомого та чогось нового, де важливим є переосмислення, переоцінка традиційних принципів, дидактичних підходів, концептів, понять зі збереженням ключової суті педагогічного досвіду минулого.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
2. Кікоть Г. В. STEM-освіта як засіб формування критичного мислення учнів на уроках англійської мови. *Таврійський вісник освіти*. 2019. Вип. 1. С. 62–69.
3. Tapscott D., Anthony D. *Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything*. United States: Portfolio Hardcover, 2006. 320 p.
4. Що таке Синтез? Вікіпедія : веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B7> (дата звернення: 26. 09. 2024).